

POVZETEK HITRE OCENE SISTEMA DUŠEVNEGA ZDRAVJA V SLOVENIJI

Na povabilo Ministrstva za zdravje je Evropska regijska pisarna Svetovne zdravstvene organizacije v septembru leta 2020 izvedla hitro oceno sistema duševnega zdravja v Sloveniji. Hitra ocena je bila izvedena z namenom pregleda napredkov, ki so bili doseženi na področju duševnega zdravja v preteklih letih, in prepoznavi vrzeli v nudenju storitev s področja duševnega zdravja, s čimer bi se usmerilo tudi nadaljnjo implementacijo RNPĐZ. Zaradi epidemije je bila hitra ocena izvedena virtualno s sodelovanjem številnih deležnikov s področja duševnega zdravja.

V primerjavi z zadnjo hitro oceno na področju duševnega zdravja, ki je bila izvedena leta 2015, je bil ključni napredek v Sloveniji priprava in sprejetje RNPĐZ 2018-2028. Ta nudi celostni okvir in strategijo za medsektorsko delovanje na področju razvoja storitev s področja duševnega zdravja. Pomemben napredek je bil prepoznan v implementaciji prvega akcijskega načrta RNPĐZ ter upoštevanju priporočil, ki so bila posredovana v hitri oceni leta 2015 – posebej izpostavljeni so v tem primeru novi centri za duševno zdravje. Hkrati pa je bilo ugotovljeno, da so storitve s področja zdravstva in socialnega varstva še vedno neenako dostopne oz. porazdeljene po državi, ostajajo nepovezane in se v veliki meri zanašajo na institucionalne oblike nudenja storitev. S hitro oceno so bile prepoznane priložnosti za izboljšanje delovanja sistema duševnega zdravja, ki vključujejo bolj povezano medsektorsko načrtovanje in koordinacijo, posodobitev aktivnosti na področju preventive duševnih motenj ter povečanje dostopnosti do storitev in razvoja strokovnega kadra na področju duševnega zdravja.

Povzetek ključnih izzivov oz. potreb in možnih ukrepov, s katerimi bi slednje naslovili, je predstavljen v spodnji tabeli.

Ključni izzivi in potrebe	Možni ukrepi oz. priporočila
Upravljanje in financiranje	
1. Medsektorska koordinacija, načrtovanje in financiranje	<ul style="list-style-type: none">Vlaganje v interdisciplinarne, medsektorske mehanizme upravljanja za zagotavljanje usklajenega načrtovanja, financiranja, implementacije in evalvacije aktivnosti RNPĐZ 2018-2028 na državni in lokalni ravni
2. Dostopnost storitev	<ul style="list-style-type: none">Zmanjšanje geografske neenakosti v dostopnosti do storitev z razvojem skupnostnih storitev in storitev, ki upoštevajo lokalne potrebePovečanje dostopnosti do storitev za otroke in mladostnike po celotni državi
Načrtovanje kadrov	
3. Dostopnost specialističnih storitev	<ul style="list-style-type: none">Načrtovanje, zaposlovanje in usposabljanje kliničnih psihologov na ravni celotne države in posameznih regijRazvoj regulativnega okvirja za izvajanje (in plačilo) psihoterapije

Zdravstveni informacijski sistem in zagotavljanje kakovosti	
4. Kakovost in učinkovitost obravnav	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj in rutinska raba kazalnikov kakovosti na področju duševnega zdravja
Organizacija in zagotavljanje storitev	
5. Preventiva duševnih motenj in promocija duševnega zdravja	<ul style="list-style-type: none"> • Okrepitev aktivnosti na področju osveščanja o duševnem zdravju, povečevanja pismenosti o duševnem zdravju in zagovorništva • Vpeljava programov socialnega in čustvenega učenja v šole • Sistemska implementacija učinkovitih preventivnih programov in programov za podporo družinam
6. Integracija duševnega zdravja v primarno zdravstvo in skupnostne obravnave	<ul style="list-style-type: none"> • Gradnja kompetenc ne-specialističnega strokovnega kadra za prepoznavo in obravnavo oseb z duševnimi motnjami • Nadaljevanje razvoja centrov za duševno zdravje z interdisciplinarnimi delovnimi timi ter spremljanje in upoštevanje spoznanj v tem procesu
7. Bolnišnične in institucionalne storitve	<ul style="list-style-type: none"> • Povečanje prizadevanj za premeščanje storitev iz velikih institucij preko a) vzpostavljanja in finančne podpore alternativnim oblikam storitev v skupnostni (bivanjske skupine, dnevni centri), b) usposabljanja kadrov, ki delajo v institucijah in v skupnosti, c) spremljanja standardov kakovosti obravnave v skladu s Konvencijo ZN o pravicah invalidov